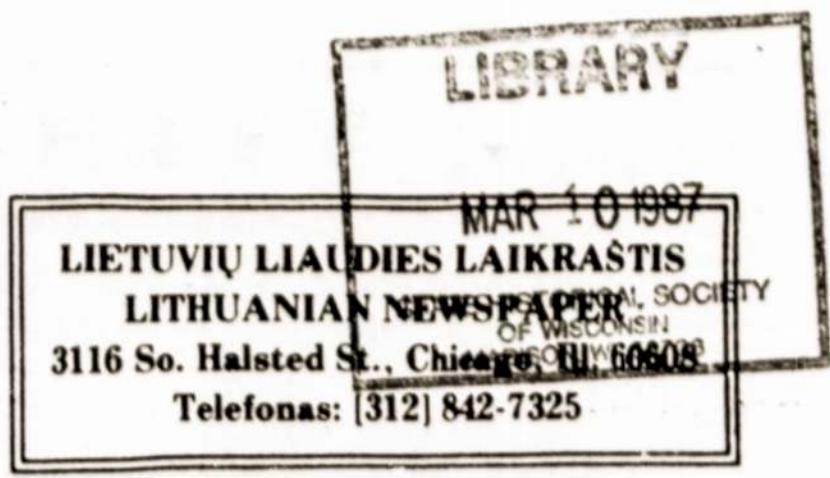

VILNIS

VOLUME LXVII Nr. 5

KETVIRTADIENIS, KOVO (MARCH) 5, 1987

KAINA 25 c.

Kasdien

**Apniko bėdos
Terorizmas yra ginklas
Kaip pelės iš laivo
"Controms" būtų amen**

Ameriką apniko rimtos bėdos. Jeigu jų neatsikratys, tai kaip tautai, taip kraštui su visais jo turtais ateitis labai liūdna.

Didelė bėda yra narkomanija. Nežiūrint kaip prieš ją kovojama, užsikrėtę žmonės nesiliauja narkotikų vartoję. Sakoma, narkomanai net už 3 milijonus dolerių per metus narkotikais padaro biznio.

Bėda yra ir paauglių palaidumas. Kasmet vis daugiau nepilnamečių mergaičių vaikšto neščiomis. Mokyklose mokina sekso, aiškina kaip apsisaugoti nuo užsiveisimo, bet niekas iš to neišvengia, nepilnamečių mergaičių su mažais vaikais gausėja.

Dar didesnė bėda, tai AIDS epidemija. Gydytojai stačiai aliarmojuje kas su ja daryti, pradėjo plisti netgi tarp dvasininkų.

Tai bėdos kurios sunkiai ar vargiai įveikiamos šios socialinės sistemos sąlygomis.

* * *

Terorizmas yra žmonijai neatmenamas bausis dalykas. Civilizuotas pasaulis jį yra griežtai pasmerkęs. Tačiau nežiūrint kaip jis yra smerktinas, virto jis nuskriaustoms tautoms ginklu prieš skriaudėjus.

Pavyzdžiui, Libano sionistų nuvyti nuo žemių arabai teroristinėmis priemonėmis kovoja ne tik prieš Izraelio sionistus, bet ir prieš sionistų sąjungininkus, įvairiausio plauko imperialistus, imtinai Amerikos.

Pagrobtais įkaitais jie šokdina ir Ameriką, ir Vakarų Vokietiją, ir Prancūziją, ir... Ir praktika rodo, armijomis, lėktuvais ir tobuliausiais ginklais pradėti su jais kovoti neverta, nes vis tiek nebus nugalimi.

Terorizmas pasidarė tokiu "ginklu", kad jo sunaikinimui tėra vienatinė išeitis — atsisakyti nuo tautų skriaudimo politikos.

* * *

Iš prez. Reagano administracijos Baltųjų rūmų atsakingi žymūs pareigūnai bėga kaip iš skėstančio laivo pelės. Rašant šiuos žodžius jau yra atsistatydinusių net penki, jų tarpe ir toks žymus, prezidentui kalbų rašytojas, J. Buchanan.

Neatrodė, kad Baltieji rūmai jau skęsta, bet pažeisti Irangate aferos jau svirduliuoja kaip laivas atsitrenkęs į povandeninį granitą. Blogiausia yra, kad Baltųjų rūmų svirduliuojantis laivas be perstojo apmėtomas kritikos akmenimis. Ypač vėjo gauna Baltųjų rūmų

Kaisiadorių rajono Palomenės kolūkyje papildomai pastatyta 15 naujų namų. Viename jų apsigyveno traktorininko Zenono Bendžiū ir Palomenės apylinkės Vykdomojo komiteto raštvedės Zinos Bendžiū šeima. Penkių kambarių ir erdvių virtuvės name gyvena Bendžiū šeima su aštuoniais vaikais.
Bendžiū šeima.
K. Jankausko nuotrauka

2000 METAIS BE BRANDUOLINIŲ GINKLŲ

Daugiau kaip metai praėjo nuo Tarybų Sąjungos Komunistų partijos Generalinio Sekretoriaus M. Gorbačiovo pareiškimo apie tai, kaip žmonija sutiktų trečiąjį tūkstantmetį be masinio naikinimo priemonių. M. Gorbačiovo 1986 m. sausio 15 d. Pareiškime išdėstyta programa, kurios įgyvendinimas leistų atsikratyti branduolinių ir kitų masinio naikinimo priemonių iki 2000 m. Programa įkūnija savyje naują politinį mąstymą sudėtingame, tarpu-

kolektyvo bosas Donald Reganas, kuriuom nepatenkinta netgi pati prez. Reagano ponija Nancy.

Ar paspės Reaganas iki 1988 metų prezidentinių rinkimų atgauti Baltųjų rūmų prestižą, prašosi klausimas.

* * *

Prez. Reagano slaptajai Baltųjų rūmų rūsyje jūntai nepavyko su ginklų pardavinėjimu Iranai, vargiai pavyks ir su Nikaragvos "controm" rėmimu. Neseniai Gvatemalos mieste įvykusioje konferencijoje, 21 Vakarų Europos ir Lotynų Amerikos valstybių diplomatai pasisakė už Contadora procesą taikai Centro Amerikoje. Vadinasi, Centro Amerikos šalis palikti ramybėje, niekam nesikišti į jų vidaus reikalus, lai tvarkosi taip, kaip išmano.

Jeigu tai pasiteisintų, tai Nikaragvos "controms" būtų amen. Be JAV paramos jie kaip mat išdulkėtų kur katras. Nikaragva būtų palikta rami statyti sandinistinių gyvenimą niekieno netrukdoma.

Amerikos ir atskirų antikomunistų milijonierių sukišti "controms" remti pinigai nueitų ant šuns uodegos.

S. J. Jokubka

savyje susijusiame, kupiname visokiųjų prieštaravimų šiandieniniame pasaulyje. Iš to seka, kad branduoliniame — kosmoso amžiuje yra būtinas visos planetos tautų ir valstybių konstruktyvus bendradarbiavimas.

Tarybų Sąjungos vadovo Pareiškimas susilaukė plataus pritarimo visame pasaulyje. Taikos programai pilnai pritarė 1986 m. rugpjūčio—rugsėjo mėnesyje Zimbabvėje įvykusios neprisijungusių šalių judėjimo, kuris savo gretose jungia virš 100 pasaulio valstybių (apie 1,5 milijardo planetos gyventojų), konferencijos dalyviai. Neprisijungusių šalių „Hararės atsisaukime“ tvirtai nuskambėjo kvietimas nutraukti ginklavimosi varžybas ir sunaikinti branduolinę ginkluotę. Tokio pat teigiamo įvertinimo M. Gorbačiovo Pareiškimas susilaukė ir Suvienuytųjų Nacijų Organizacijos Generalinėje Asamblėjoje. Plečiant antibranduolinio judėjimo šalininkų gretas, didelį ir pozityvų vaidmenį vaidina daugiamilijoninė Indijos pozicija. Visam pasauliui žinomas „Delio šešetuko“ (Indija, Tanzanija, Argentina, Meksika, Švedija ir Graikija) pastangos stiprinant antikarinį judėjimą.

Padėtis pasaulyje šiandien sudėtinga. Tačiau naujas politinis mąstymas vis plačiau prigyja tarptautiniuose santykiuose, vis dažniau taikomas tarptautinės politikos praktikoje. Galima tik džiaugtis, kad šiandien pasaulis kitaip žiūri į daugelį tarptautinių problemų.

Pirmą kartą „pasaulio be branduolinių ginklų“ programos realumas buvo pajautas per Tarybų Sąjungos — Jungtinių Amerikos Valstijų aukščiausiojo lygio susitikimą Reikjavike. Ten akivaizdžiai pamatyta: M. Gorbačiovo Pareiškimas — ne „utopinis lozungas“ arba „labai graži svajonė“, o konkretus planas, kurį, esant abipusėms pastangoms,

Trumpai

• Japonija pripažino Afrikos Nacionalinį Kongresą, kovojantį prieš apartheidą Pietų Afrikoje, ir Kongreso prezidentui Oliver Tumbun pasiuntė kvietimą vizituoti Tokiją.

• Brazilijos 559 parlamento deputatų absoliutė dauguma pasmerkė Pietų Afrikos apartheidą ir pareikalavo, kad su ta šalimi būtų nutraukti santykiai.

• Daniel Ellsberg, kuris Vietnamo karo metu masinei informacijai išdavė slaptus Pentagono dokumentus, iki šiol jau buvo areštuotas daugiau kaip 30 kartų antikarinėse demonstracijose.

• Lenkijos kardinolas Josef Glomp pasisakė už visišką nutraukimą branduolinių bandymų.

• Kuboje pirm 1959 metų revoliucijos, Batistos valdymo metais, iš 1,000 naujagimių mirė 60, dabar iš 1,000 miršta 13.

• Japonijos miesto Nagasaki taryba pasiuntė prez. Reaganui laišką, kuriame reikalauja, kad nutrauktų branduolinius bandymus.

galima pradėti įgyvendinti. Pirmą kartą Tarybų Sąjunga Reikjavike ant derybų stalo padėjo konkrečius pasiūlymus strateginės ginkluotės, vidutinio nuotolio raketų, branduolinių bandymų nutraukimo, taikaus kosmoso išsaugojimo ir siūlomų susitarimų kontrolės klausimais, Amerikos prezidentas Reiganas faktiškai atvyko su tušiomis rankomis. Reta galimybė smarkiai sumažinti branduolinės grėsmės pavojų buvo prarasta vien todėl, kad Amerikos administracija nepanoro atsisakyti savo planų pasiekti karinį pranašumą prieš Tarybų Sąjungą kosmose, taip vadinamos „strateginės gynybos iniciatyvos“ bazėje.

Šiandien Jungtinės Amerikos Valstijos nori TSRS pasiūlymų paketą Reikjavike padalinti į atskiras dalis ir sutikti tik su tomis, kuriose Tarybų Sąjunga padarė dideles nuolaidas, nedarodamos jokių nuolaidų iš savo pusės. Dar viena versija, esą Tarybų Sąjunga taip ryžtingai siekia branduolinio nusiginklavimo todėl, kad jiniai būk tai nori užsitikrinti sau pranašumą nebranduolinės ginkluotės srityje. Tuo pat metu visiškai nutylima apie TSRS ir Varšuvos Sutarties šalių praėjusių metų birželio mėnesio pasiūlymus smarkiai sumažinti ir abiejų pusių nebranduolines ginkluotąsias pajėgas Europoje nuo Atlanto iki Uralo.

Tarybų Sąjunga ir toliau nuosekliai stengsis įgyvendinti savo taikias iniciatyvas, išdėstytas M. Gorbačiovo 1986 m. sausio mėn. 15 d. Pareiškime, darys viską, kas nuo jos priklauso, kad žmonija sutiktų 2000 metus taikoje, optimistiškai žvelgdama į savo ateitį.

A. Algirdaitis

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Liaudies kova dar nebaigta

Naujai išrinktas atstovų butas ir senate demokratų dauguma. Kaip atrodo, yra pajėgūs prez. Reagano ir konservatorių užmačioms pastoti kelią. Tik ką pradėję veikti, kaip 100-asis kongresas, lengviausiai susidorėjo su prezidento vetu, nukreiptu prieš vadinamą švaraus vandens įstatymo projektą, kuriam numatoma skirti \$20 milijonų. Arba paimkime pavyzdžiu viešelių ir tiltų remontams įstatymo projektą, kuriems numatoma skirti \$90 milijonų. Nors prezidentas pagrasino jį vetuosias, bet atstovų butas lengviausia užgyrė projektą 401 balsų prieš 20.

Taipgi jau yra ženklų, kad prezidentui nelengva bus švaistytis kaip išmano su užsienio politika. Wisconsinio demokratų senatorius William Proxmire ir Louisianos senatorius Ben Johnson, abu apropriacijų pakomitečio nariai, spaudos konferencijoje tiesmukai pasakė, jog jie kovos prieš "žvaigždžių karams" programą. Arba, Texas senatorius Lloyd Bentson atvirai reiškiasi, jog jis padės kongrese sąjūdžiui už panaikinimą restrikcijų prekybai su Tarybų Sąjunga. Georgia demokratų senatorius Sam Nunn, senato karinio komiteto pirmininkas, prezidentui pasiuntė išpėjantį laišką, kad kongresas apkarps lėšas "žvaigždžių karams" programai, jeigu prezidentas nesiskaitys su 1972 metais pasirašyta su TSRS ABM sutartimi.

Tenka pasakyti, kad šie senatoriai nėra jokie kairiečiai, netgi nėra liberalai, bet kaip matome, jie rikiuojasi į antireaganinių nuotaukų koaliciją kongrese, į kurią pereina ir kai kurie respublikonai, nesutinkantys su prezidento ultrakonservatorine politika. Ar besitelkianti kongrese antireaganinių nuotaukų koalicija imsis griauti prez. Reagano socialines programas ir siekti naujų kovų su skurdu, kovai prieš žmonių gyvenimo lygio mažėjimą, kovai prieš nedarbą, už darbininkams darbo saugumą..., prašosi klausimas. Nors lengvai tai pajėgtų pasukti į gerąją pusę, bet be liaudies spaudimo, be išpėjimo, kas atsitiko praeitą lapkričio mėnesį per kongerso rinkimus, vargu pasuktų liaudies interesų keliu.

Pavyzdžiui, Wisconsinio senatorius Proxmire bei Louisianos senatorius Johnson sakosi, jog jie kovos prieš "žvaigždžių karų" programą, nes to, kad "žvaigždžių karai" labai brangiai atsieitų. Vadinasi, kovos ne dėl to, kad "žvaigždžių karai" gali atnešti Amerikai ir visam pasauliui pražūti, bet dėl to, kad valstybė neišsikaštuotų iki subankrutinimo. Texas senatorius Bentson sako, padėsias kongrese sąjūdžiui už panaikinimą restrikcijų prekybai su Tarybų Sąjunga, nes Texas naftos pramonės technikos draudimas eksportuoti į Tarybų Sąjungą valstijai nuostolingas. Vadinasi, padės sąjūdžiui už panaikinimą restrikcijų ne dėl to, kad JAV-TSRS santykiai gerėtų, bet kad Texas valstijai iš restrikcijų panaikinimo būtų naudos. Tokia pat istorija su naujuoju atstovų buto pirmininku James Wright. Jam svarbiausia esą dorotis su nepakenčiamu valstybės biudžeto deficitu ir užsieniui išmokėjimų deficitais, kas šalį gali priversti prie nusigvenimo. O kaip su bankrutuojančių fermerių problema? Girdi, nesąs gerai su ja susipažinęs. Nėra abejonės, ponas J. Wright nėra gerai "susipažinęs" su socialinio aprūpinimo, nedarbo, švietimo ir kitokiomis programomis. Tokių kongresmanų bei senatorių, kad ir antireaganistai, yra dauguma. Jie prieš Reaganą dėl to, kad jis mažai paisy ar iš viso nepaiso jų regionalinių interesų. Kiti prieš Reagano politiką, nori išgelbėti Amerikos užsienio politiką, sužalotą Irangate efera ir prezidento susipainiojimo Rekjavike.

Iš tokio kongreso, kad ir antireaganinių nuotaukų, liaudis sudėjęs rankų daug ko negali laukti. Be liaudies spaudimo, be reikalavimų, toks kongresas vargu ar savo valia atkreiptų dėmesį į liaudies interesus.

Todėl liaudies kova už savo interesus dar nebaigta.

Čikagoje afro-amerikietis vėl bus meru

Čikagoje absoliutę daugumą gyventojų sudaro etninės ir rasinės grupuotės. Didžiausiomis jos yra afro-amerikiečiai ir ispano-amerikiečiai. Kai ateina valdžios organų rinkimai, politikieriai į šias dvi ir kitas mažesnes karštai apeliuoja balsų savo kandidatūroms. 1983-iais metais, kai buvo miesto mero rinkimai, nusigvenusios Čikagoje respublikonų partijos kandidatas Eptonas net vyko į Marquette Parką lietuvių dypukų koloniją pasirodyti lietuviškame restoranėlyje ir pasigirti, jog jo gyslomis teka truputis lietuviško kraujo.

Šiomet vėl bus miesto mero rinkimai, balandžio 7 d. Pirminiai rinkimai įvyko vasario 24 d. Norint laimėti miesto mero postą, svarbiausia laimėti demokratų balotą pirminiuose rinkimuose pirmą vietą ir laimėtoju išėjo meras Harold Washington.

Prieš jį pirminių rinkimų kampanijos metu įnirtingai kovojo buvusi merė Jane Byrne. Ruošdamosi šioms rinkimams net išmoko ispanų kalbą ir rinkimėms kampanijos metu ispano-amerikiečiams ispaniškai sakė rinkimines agitacines kalbas, bet niekas iš to jai neišėjo.

Už Harold Washington daugiausia balsavo getuose jo rasės balsuotojai,

2

Kas negro yra Amerikoje

RASIZMAS

Nuo Pietų Afrikoje rasinės diskriminacijos Amerikoje rasinė diskriminacija skiriasi tik tuo, kad čia ji yra rafinuotiškesnė, bet rasizmo prigimtis kaip ten, taip čia yra toki pat.

Nelabai seniai Amerikoje ne visur negrai turėjo teisę balsuoti, mokyklos buvo segreguotos, daug kur autobusuose negrams tebuvo valia sėdėti užpakalinėse sedynėse, negrus paskutinius samdydavo, pirmutinius paleisdavo iš darbo, daug kur kinoteatruose negrams buvo nevalia užėiti, ne visuose restoranuose ofiantės jiems patarnaudavo. Senoji imigrantų karta dar gali pasakyti, jog kai kuriuose miestuose negrams nevalia būdavo eiti šaligatviu. Netgi dar 1947 metais Čikagoje Bridgeporto rajone Halsted gatvėje pasirodyti negrui buvo pavojinga. Rasistai jį apmėtydavo akmenimis ir vydavo iš rajono kaip kokį šunį.

Dabar tokios diskriminacijos, neapykantos prieš negrus nebėra, bet dar negalima sakyti, jog visiškai nebėra. Negrai dar vis turi gyventi susikimšę getuose. Baltieji į savo rajonus nenori jų įsileisti. Rasinių išpuolių, susirėmimų kaip buvo, tai tebėra.

Prieš apie trisdešimt metų, priešakyje su nepamirštamu kovuju už rasinę lygybę Martin Luther King, negrai koalicijoje su baltaisiais antirasistais rimtai sujudėjo prieš rasinę diskriminaciją. Nelengva buvo kelti antirasistinis žodis užsikrėtusioje rasizmu Amerikoje. Kova prieš rasinę diskriminaciją pareikalavo didelių susitelkimų, demonstracijų, susirėmimų, netgi aukų, bet vaisių davė. Šalies Aukščiausiasis teismas desegregavo viešąsias valdiškas mokyklas, 1964 metais tapo paskelbtas Balsavimo Aktas, suteikiantis negrams teisę balsuoti. Viešose vietose kaip teatruose, restoranuose, istaigose, darbovietėse ir daug kur kitur rasinė diskriminacija pagal įstatymus tapo uždrausta.

Tačiau nereikėtų baiku! Rasizmui vis tiek nebuvo pasakyta amen. Daugiau ar mažiau rasinė diskriminacija, rasiniai išpuoliai bei susirėmimai pasiliko bujoti. Atėjus į Baltuosius rūmus prez. Reaganui netgi suaktyvėjo. Paties Justicijos departamento pranešimu, jeigu 1980 metais rasinių susirėmimų (kalba eina apie tokus, kokie anais metais vyko Marquette Parke J.Z.) buvo 99, tai praėjusiais metais buvo jau 276. Arba paimkime ką sako New Yorko policijos rasinių išpuolių investigacijos departamentas: pastaruosiu metu rasistinių išpuolių nuo keturių kas savaitę padaugėjo iki dešimt. Bei 20 tūkstančių žmonių demonstracijos už rasinę lygybę, koki neseniai vyko Georgia valstijos Forsyth apskrityje, daugiau kaip 10 metų Amerikoje nebuvo. Rasizmo suaktyvėjimo pavyzdžiu gali būti ir

New Orleans priemiesčio šerifo siūlymas, kad baltųjų rajonuose pasirodančius negrus policija turėtų apklauskinti.

Toks Amerikoje rasizmo suaktyvėjimas, kaip sako Miestų Lygos prezidentas John Jacob, išplaukia iš prez. Reagano administracijos, atsisakančios sutikti, kad rasizmas yra Amerikos problema. Amerikoje rasizmą skatina administracijos pastangos atleisti segreguotą mokyklą nuo mokesčių, kova prieš praplėtimą civilinių teisių, pastangos sugriauti Civilinių Teisių Komisiją, dešinių nuotaukų žmonių paskyrimas teisėjais, rėmimas Pietų Afrikos aparteidinės valdžios...

Išties, administracijos tokios neorasistinės nuotaukos, rasistams, visokiems ku-kluks-klanams irgi kelia nuotaukas pasireikšti rasistiniais išpuoliais kaip a la New Yorko baltųjų Howard Beach rajone, kur neseniai buvo užpulti trys negrai, vienas jų netgi žuvo.

Ar rasizmu Amerikoje šiomis socialistinės sistemos sąlygomis kada nors bus pastotas kelias, labai abejotina. Washingtono civilinių teisių darbuotojas William Taylor nuomone, rasizmui trąša yra žmonių nesusipratimas. Kai žmonės gyvena pasiskirstę į rasinius getus, ekonominiai bei kultūriniai vieno rasinio geto žmonės, pralenkiantis kito rasinio geto žmonės, atsiliekančio geto žmonės pradeda pašiepti, bjaurėtis jais ir neapkęsti. Šventa teisybė. Amerikoje taip yra.

Miestų Lygos pranešime "Juodoji Amerika" stori pabrėžiama, kad 1985 metais negro pajamų vidurkis buvo 56 procentai baltojo pajamų vidurkio. Vadinasi, negrai daugiau kaip perpus skurdžiau gyvena už baltuosius. Arba, bedarbių armijoje negro perpus daugiau negu baltųjų. Baltųjų jaunimo 25 procentai neturi darbo, negro — 40 procentų ir t.t.

Cia ir pakastas rasizmo Amerikoje šuniukas. Kai negrai Amerikoje tebebuvo vergai, dėl ekonominio bei kultūrinio atsilikimo buvo diskriminuojami imigrantai. Kas nežino, kol senosios kartos imigrantai ekonominiai neprasigvenė, kol nepriprato prie amerikietišku įpročių, kai bjauriai buvo pašiepti ir nekenčiami; lietuvius vadindavo lūganais, lenkus polakais, italus deigais, airius čiutabakiais...

Rasizmui bei rasinei diskriminacijai galą tegalės padaryti geresnė socialinė sistema. nakeitusi šią negerą.

J. Žaliukas

• **Salvadoro** politinių kalinių šeimų komitetas pranešė, kad praeitais metais El Salvadore buvo areštuoti 232 civiliai už politinę veiklą, 149 dingo be žinios, 1,221 buvo nužudyti.

nemaža balsavo ispano-amerikiečių už tai, kad jis jais apgyventuose rajonuose išvalė šiukšles, į miesto valdžią pasikvietė nemaža ispano-amerikiečių nuotaukų žmonių. Tačiau daugiausia balsavo organizuoti ir neorganizuoti darbininkai kaip už pažangų žmogų, užjaučiantį jų bėdas, suprantantį jų problemas.

Gal dėl to JAV komunistų partijos generalinis sekretorius Gus Hall neapsirikto per Naujus metus pranašaudamas, kad Harold Washington bus perrinktas.

Vilnis, 1987 m. kovo 5 d.

Retos žinios geltonoj spaudoj

• Nesenai į El Salvadorą buvo nuvykusi kaliforniečių delegacija. Delegacijos dalyvis, San Diego demokratų kongresmanas Jim Bates sako, jog JAV turėtų tai šaliai nutraukti paramą. Jis ir visa delegacija galinti įrodyti, kad Duarde gaunami pinigais iš JAV El Salvadoro problemų neišspręs. Kuo daugiau prez. Reaganas tą šalį remia, tuo labiau kyla grėsmė kilti karui, tolygiam Vietnamo karui, kongresmanas pasakojo.

• Praeitais metais Čikagos miesto taryba vienbalsiai užgyrė rezoliuciją, kad Čikagos miestas būtų nebranduoline zona. Šiomet sausio mėnesį vėl vienbalsiai užgyrė rezoliuciją, kad balandžio 7 d. per miesto mero rinkimus būtų leista rinkėjams referendumu pasisakyti ar jie nori, ar nenori, kad JAV-TSRS susitarų nutraukti branduolinius bandymus.

• Sausio 26 d. Detroite vyko masinis piketas, nukreiptas prieš Justicijos departamento sekretorių Edwin Meese, kurį buvo pasikvietusi miesto teisių mokykla (College of Law). Piketininkai skandavo "Ed Meese Deroite nepageidaujamas". Amerikos civilinių laisvių sąjungos direktorius Howard Simon piketininkams mitinge pažymėjo, kad Edwin Meese Justicijos departamentą pavertė nejusticijos departamentu, konstitucijos ir civilinių teisių įstatymų opozociniu motoru.

• Balandžio mėnesį Amerikoje pradės maršruoti Danijos vidurinių mokyklų 50 moksleivių su šūkiu "Jaunimas už taiką". Danijos 50 jaunuolių grupė Amerikos miestuose susitiks su vidurinių mokyklų bendraamžiais moksleiviais aptarti taikos pasaulyje klausimus. Šią jų iniciatyvą remia Danijos sąjūdžiai už taiką.

• Kalifornijos miestas Marysville 1987 metus paskelbė benamių metais taip, kaip yra paskelbusios Jungtinės Tautos, Berkeley ir kiti šios valstijos miestai. Miesto taryba nutarė, ką nors pradėti daryti, tikslu padėti benamiams susirasti pastogę gyventi. Kaip dabar yra, daugybė miesto benamių gyvena per miesta tekančios Yba upės paupėje,

naktimis šildydami susikurtu laužus.

• Netoli Detroito Flint mieste daugumą gyventojų sudaro afroamerikiečiai ir dauguma jų dirba General Motors ir Fordo automobilių fabrikuose. Nuo seno mieste vyrauja už taiką ir už justiciją nuotaikos. Vasario mėnį miesto gyventojai referendumu pasisakė, kad būtų nutraukta parama Nikaragvos "controms" ir miesto ribose pastatytas pasaulinei taikai paminklas. Taipgi vasario 4 d. vyko mitingas atminimui prieš 50 metų vykusio automobilių pramonės darbininkų sėdėjimo streiko, kuriuom buvo laimėtas pripažinimas profsąjungos.

• Čikagoje prie ABC-TV stoties paskutinėmis sausio dienomis vyko masinis mitingas, nukreiptas prieš filmą "Amerika", rodomą per ABC žinių agentūrų televizijų stotis. Koalicijos už pakenčiamą spaudą atstovas Phil Clark kalbėjo, kad tokie protesto mitingai turi vykti visoje Amerikoje, nes filmas yra propagandinis, keliantis karines nuotaikas prieš Tarybų Sąjungą, su kuria JAV turėtų susitarti taikiai gyventi.

• Berkeley mieste karo veteranų memorialinėje salėje sausio 30 d. įvyko mitingas pasiruošimui balandžio 25 dienos masinei demonstracijai, nukreiptai prieš prez. Reagano užsienio politiką. Mitinge dalyvavo daugiau kaip 1,000 įvairių organizacijų atstovų bei visuomenės darbuotojų. Mitingo šūkis buvo "Kova už taiką yra patriotizmas". Iš mitinge kalbėjusių pasisakymų davėsi suprasti, jog bus siekiama balandžio 25 dieną į demonstraciją San Franciske su mobilizuoti mažiausia 350,000 demonstrantų.

• Texas valstijoje kalėjimų sistema yra viena didžiausių šalyje, bet kaliniai nebetelpa. Miestų bei miestelių daboklėse areštuoti sukimšti miega ant plikų grindų irgi vos telpa. Valstijoje 27 federaliniuose kalėjimuose esą 38,523 kaliniai. Valstijoje verktinai reikia daugiau kalėjimų, bet nėra pinigų jiems statyti.

Paruošė S. J. J.

KĄ "ŽINO" "PASAULIO LIETUVIS"

Įdomu stebėti, kaip lietuviškos kilmės superpatriotai ir budrumo saugotojai mėgina šviesi ir mokyti tikruosius amerikonus politikos ir kitokiais klausimais.

Tai ypač ženklu dabar, kai pasaulyje gausu įvykių, kai situacijos taip dažnai keičiasi. Juk atrodytų — taip neseniai buvo pasirašyta 33 Europos valstybių bei Jungtinių Amerikos Valstijų ir Kanados Helsinkio sutartis, o kiek per tą laiką pasikeitė!

Tik prisiminkime. Prieš pasirašant Helsinkio susitarimą lietuviški „veiksniai“ ir jų laikraščiai įnirtingai mokė tuometinį JAV prezidentą bėgti nuo tos sutarties lyg velniui nuo kryžiaus: sutartis, anot jų, grėsė baisia nelaime. O jau pernai, kai Vienoje prasidėjo tarptautinė konferencija Helsinkio susitarimo rezultatams aptarti, tie patys „veiksniai“, iš dalies ir jų palikuonys, mokė, kaip spausti politinę naudą iš Helsinkio sutarties, teisingiau — iš mėginimų trukdyti jos įgyvendinimą.

Taip „veiksniai“ ir „veiksniukai“ tapo karščiausiais sutarties „šalininkais“ ir jos „gynėjais“, „raidės ir dvasios saugotojais“

Vilnis, 1987 m. kovo 5 d.

Įdomi metamorfozė.

Tačiau tai ne vienintelis atvejis, kai lietuviškos kilmės reakcionieriai budi tarptautinėje sargyboje. Vykstant deryboms tarp Tarybų Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų vadovų, jie „ispėja“ amerikiečius būti budriais ir nesileisti apgaunamais. Esą jie puikiai žino ir pažįsta bolševikų klastą, tikrieji amerikiečiai tokios patirties neturi.

Pavartykite žurnalo „Pasaulis lietuvis“ puslapius. Atrodytų, šis Pasaulio lietuvių bendruomenės leidinys turėtų būti skirtas savot organizacijos reikalams ir problemoms, kurių tikrai gausu. Tačiau taip tik atrodytų... Prieš kiek laiko jis grėsmingai pakėlė pirštą išpėdamas:

„Mums gali rūpėti tik vienas klausimas: kaip galėjo per tokį trumpą laiką Sovietų Sąjunga iš tokios neturtingos ir suvargusios šalies iškilti į pasaulyje vyraujančią jėgą, ir niekas jau neberanda būdų kaip ją paveikti...“

Vakarai nebeturi žmogaus, kuriu būtų galima patikėti“.

Na, o kokių žmogumi Vakarai, arba bent jau „Pasaulio lietuvis“

KARIKATŪRISTO AKIMIS

G. Stauber pieš., („Izvestijos“)

Visų kelių pradžia

Tautiečiai, atvažiuavę į Lietuvą, dažnai giria kelius. Tuo stebėtis nereikia — išvažiuodami už Atlanto, atmintyje jie išsivežė kaimo vieškelį su purvynu rudenį ir dulkių debesimis vidurvasaryje vaizdus. Dabar pamato plačias autostradas — su poilsio aikštelėmis šalikelėse, su skiriamosiomis juostomis. Mato asfaltuotus kelius, vedančius ir į mažesnius miestus, ūkių centrus.

Kauno centre yra įsikūręs Lietuvos valstybinis autokelių tyrimo ir projektavimo institutas, trumpai vadinamas „Lietkelprojektu“. Per tris dešimtmečius čia suprojektuota daugiau kaip 12 tūkstančių kilometrų kelių. Galima pridurti, kad per visą buržuazijos valdymo laikotarpį Lietuvoje buvo suprojektuota ir nutiesta tik 512 kilometrų autokelių.

Pirmoji šiuolaikinė automagistralė, nutiesta pagal šiame institute parengtą projektą — Vilniaus — Kauno greitkelis. Po to sekė senoji Žemaičių plento rekonstrukcija — nauja trasa nutiesta autostrada aplenkė Ariogalą, Raseinius, Gargždus ir kitus miestus, keliais kilometrais sutrumpino ke-

galėtų patikėti?!

Tokiu, kuris „sutvarkytų“ Tarybų Sąjungą, tuo pačiu ir Tarybų Lietuvą. Juk norėtusi, oi, kaip norėtusi, Tarybų Sąjunga „paveikti“ taip, kad jos apskritai nebektų ant Žemės rutulio. To labai troško ne tik „Pasaulio lietuvių“ redaktoriams, bet ir dar kai kas. Gerai žinoma, kuo visa tai baigėsi... Mintys Pasaulio lietuvių bendruomenės žurnale — neatsitiktinės, jos būdingos tam tikrai daliai superpatriotų ir „veiksnių“. Juos siutina ir Amerikos, ir apskritai Vakarų taikos sąjūdžio plitimas ir stiprėjimas. Ne veltui tas pats Čikagos „Draugas“ iš didžiosios dešimtosios amerikietiškos spaudos labai uoliai lesioja bet kokius prasimanymus Vakarų taikos šalininkų adresu, vis ieškodamas „raudonosios rankos“ ir siūlydamas savų ekspertų paslaugas raganų medžioklėje.

Na, o visų didžiausias čia noras pasirodyti „komunizmo pavojaus žinovais“ ir „gelbėtojais nuo jo pavojaus“. Tačiau panašias paslaugas amerikietiškoje ir apskritai Vakarų „rinkoje“ siūlo daug kas. Čia per didelę konkurenciją, ir belieka būti savo kiemo pranašais...
Vladas Mikšys

lą iš Kauno į uostamiestį. Tūkstančiai automobilių kasdien pravažiuoja keturių judėjimo juostų magistrale nuo Vilniaus iki Ukmergės.

Projektuotojų brėžiniuose ryškėja šios autostrados tęsinys — pro Panevėžį, Šiaulius iki Latvijos sienos ir toliau — į Rygą, Talliną. Projektuojama ir magistralės trasa į rytus — nuo Vilniaus pro Nemėžio miestelį į Baltarusijos sostinę Minską. Ruošiami Kauno—Jonavos—Ukmergės, Kauno—Kapsuko, Klaipėdos—Ignalinos ir kitų kelių rekonstrukcijos projektai.

Tiesiant naujus ir rekonstruojant senus kelius, reikia daug granito ir dolomito skaldos. Dolomito yra Šiaurės Lietuvoje — jį kelininkams tiekia Klovainių dolomitinės skaldos gamykla. O granito skalda atgabenama iš Ukrainos. Tūkstančiai vagonų iš ten veža į Lietuvą kelių tiesimui reikalingas medžiagas. Kaune, Kybartuose, Telšiuose ir Viduklėje pastatyti skaldos iškrovimo punktai ir asfaltbetonio bazės. Institute suprojektuotas Pilviškių kelio ženklų gamybos cechas, Alytaus, Kėdainių, Varėnos ir kitos autobusų stotys, keli šimtai autopaviljonų ir poilsio aikštelių.

Per tris dešimtmečius institutas suprojektavo ir nemaža tiltų. Gražuoliai tiltai pastatyti per Nemuną Druskininkuose ir Alytuje, per Nerį Vilniuje, Kaune ir Jonavoje, per Dubysą netoli Ariogalos ir kitur. O naujuosius Kauno rajonus — Eigulius ir Kalniečius — su mėgstama poilsio zona Kleboniškių miške sujungė viršum automagistralės iškiles klijuotų medžio konstrukcijų pėsčiųjų tiltas. Toks pat tiltas iškilo viršum Vilniaus—Kauno greitkelio Vievyje.

Instituto kolektyvas glaudžiai bendradarbiauja su kitų Pabaltijo respublikų, Baltarusijos ir Moldavijos, taip pat Vokietijos Demokratinės Respublikos ir Lenkijos kelių projektuotojais.

Zenonas Mikalauskas

• Haiti pažangių nuotaikų politikai, profsąjungų darbuotojai, religinės ir civilinės organizacijos sudarė komitetą koordinuoti Haiti liaudies kovas už demokratiją ir ekonomines reformas šalyje.

J. Buivys plakat

Taikos reikalas visų

● Tarybų Sąjungos Komunistų partijos CK generalinis sekretorius M. Gorbačiovas naujametiniame kreipime siūlo tarybinę liaudies pabrėžtą tolimesnę kovą už taiką svarbą. „Dar niekada Zemei — mūsų namams negrėsė toks pavojus. Pernelyg daug susikaupė jėgos ginklų, negalima didinti jų atsargų, negalima leisti, kad įvyktų katastrofa, — pasakė jis, o prisiminęs susitikimą Reikjavike su JAV prezidentu R. Reaganu, vėl:

„Maksimumą geros valios mes parodėme savo pasiūlymais Reikjavike. Tai buvo momentas, kai žmonija tarsi pažvelgė už horizonto, išvydo nebranduolinio pasaulio

kontūrus. Deja, daugelio Vakarų politinių veikėjų reakcija į Reikjaviką parodė, kokie dar stiprus seno, konservatyvaus mąstymo stereotipai, kokia tolima kai kurių valstybių politika nuo tautų tikrųjų lūkesčių“.

Įtikinančiai ir daug žadančiai taikos ir valstybių bendradarbiavimo labui nuskambėjo jo žodžiai:

„Mes nuoširdžiai tiesiame draugystės ir bendradarbiavimo ranką visiems, kurie yra už skubias derybas dėl visiško branduolinių bandymų nutraukimo, už branduolinio ginklo sumažinimą ir visišką sunaikinimą, už tarptautinių santykių plėtojimą lygybės ir visuotinio saugumo principų pagrindu. Mūsų durys deryboms tebėra atviros“.

Apie Joną Šliūpą

„Visuomeninės minties istorijoje turime nedaug ateistų, kurių vardai sukėlė didžiausią klerikalų neapykantą ir tapo ateistų, laisvamanių sinonimais. Prie tokių ateistų ir antiklerikalų priklausė Graikijos materialistas Epikuras ir XVIII a. prancūzų švietėjas Volteras. Lietuvoje tokios garbės susilaukė Jonas Šliūpas. Visi bedieviai ir laisvamaniai buvo pravardžiuojami šliūp tarniais“.

* * *

„Klerikalinio antikomunizmo ideologai mėgsta postringauti apie tai, kad ateizmui būdinga tik ne-

● Lietuvos spaudos ir visuomenės dėmesio sulaukė M. Gorbačiovo atsakymai į Amerikos žurnalisto Dž. Kingsberio-Smito klausimus. „Tarybiniai žmonės nori gyventi taikoje su amerikiečiais, nejučia jiems priešišku, — pasakė M. Gorbačiovas ir TSRS vyriausybės vardu pridūrė, kad „parengdami politiką karo ir taikos klausimais, mes amerikiečių tautos atžvilgiu esame tokie pat garbingi, kaip ir savo liaudies atžvilgiu“. Pakartotas tas būtinas visuotinio įsisaminimo teiginys, kad „ir žūti, ir likti gyvi mes galime tik kartu. Saugumas šiandien įmanomas tik kaip savitarpio, o dar tiksliau — visuotinis saugumas“.

M. Gorbačiovas išreiškė nusivylimą JAV administracijos pozicija, pareiškdamas, kad per tą laiką, kai TSRS nevykdė branduolinių sprogdimų „JAV tėsė bandymus ir atsisakė vesti derybas dėl jų visiško uždraudimo“. Kita vertus, anot M. Gorbačiovo, „Baltieji rūmai įvykdė įžūlų aktą — pažeidė svarbų susitarimą dėl strateginės ginkluotės apribojimo (SCA-2). Mes apgailestaujame, pasakė generalinis sekretorius, kad JAV administracija laikosi linijos, „pagal kurią JAV gali atsisakyti sutarties (PRG)“.

Tarybų Sąjunga stoja ne tik už sutarties dėl PRG išsaugojimą, bet ir už jos režimo sustiprinimą, kadangi ši sutartis ne tik savaime svarbi, „ji dvigubai svarbi todėl, kad be jos negalima susitarti dėl strateginės branduolinės ginkluotės sumažinimo“.

P. K.

gatyvi, griaunamoji pusė, religijos neigimas. Jonas Šliūpas parodė, kad tokie klerikalinio antikomunizmo kaltinimai neturi rimto pagrindo. Ateizmas ne tik neigia religiją, bet ir formuoja materialistinę pasaulėžiūrą, skelbia ir ugdo naują moralę, stengiasi išauklėti naują, laisvą nuo prietarų, besivadovaujantį mokslu žmogų. Išauklėti žmogų, kuriame harmoningai derinasi visa, kas gera, dora, gražu ir sveika, — toks itin svarbus, J. Šliūpo nuomone, ateistinio auklėjimo uždavinys.

Kai kas kaltino Joną Šliūpą, kad jis niekino visus tikinčiuo-

ISSISUKINĖJIMAI IR PRISIPAŽINIMAI

Viename „AIDŲ“ žurnalo numerių išspausdintas Juozo Girniaus straipsnis apie katalikybės ir ateizmo kovą Lietuvoje nuo seniausių laikų. Faktiškai tai krikščionybės Lietuvoje studija. Apie tokį užmojį byloja arti pusės šimto panaudotų šaltinių. Autorius atliko nemažą parengiamąjį darbą, kruopščiai suminėjo rašytojus-kunigus, suskaičiavo lietuviškas maldaknyges ir atliko daug kito varginančio faktologinio darbo. Tačiau šito maža, kalbant apie tokį žymų Lietuvos istorijoje reiškinį, kaip katalikybės. Iš karto norisi paklausti apie katalikybės atsiradimo priežastis apskritai ir jos kelią į Lietuvą. Juk, nežinant priežasčių, yra keblu svarstyti pasekmes. Reformacija, laisvamanybė ir ateizmas kaip tik ir bu-

sus. Tai ne visai teisinga. Nešykštėdamas polemikos ugnyje aštrių žodžių bažnyčiai, kunigams, kartais kaltindamas davtkas ir davatkynus bukaprotišku, neuilstantis ateizmo propaguotojas nuolat primindavo, kad laisvamaniams nedera skriausti tikinčiųjų, negalima jų įžeisti, išjuokti. Paskaitoje, skaitytoje Klaipėdoje 1938 m., J. Šliūpas pareiškė:

„Ir tikintieji yra mūsų broliai ir seserys“. Jis tvirtino, kad visi nuoširdūs žmonės, dirbę su pašventintu tautos labui, nusipelnę pagarbos. Tikėjimas neturi skaldyti į stovyklas. Geri darbai negali būti blogi tik dėl to, kad juos atlieka religingi. Į kaltinimą, kad esą jis užpuldinėjęs kiekvieną kunigą, J. Šliūpas atsakė:

„Mano gyvenimas yra perpintas kova prieš kunigus, vienok aš ant kunigų asmeniškai be reikalo neužpuldinėjau. Jų tarpe randasi ir geros nuotaikos žmonių. Aš puolu jų nusistatymus, kurie nesutinka nei su arimo meile, nei su mokslu“.

* * *

J. Šliūpas savo kūryboje daug vietos skyrė krikščionybės socialiniam ir kultūriniam vaidmeniui istorijoje. Šią problemą jis nagrinėjo dviem — visuotiniu ir lokaliu — aspektais. Jis demaskavo klerikalinių ideologų prasimanymus, esą krikščionybė sukūrusi Vakarų civilizaciją, išdavusi vergus, pakėlusį moterį iš dulkių. Jis nurodė, kad krikščionybė paniekino aukštą Graikijos ir Romos civilizaciją, gynė vergovę. Laisvoji romėniška moteris užleido vietą krikščionybės pažemintai „nuodemingajai“ lyčiai.

J. Šliūpas neigiamai vertino krikščionybės reikšmę Lietuvai. Dėl krikščionybės kaltės žuvo prūsų gentis. Jis nurodė, kad krikščionys buvo priverstinis. Romos popiežių kurstomi kryžiuočiai 200 metų puolė pagonišką Lietuvą, kuri, kitokios išeities iš skerdynių nerasdama, pagaliau priėmė Europoje viešpatavusią tikyba. J. Šliūpas peikė krikščionybę už tai, kad ji stengėsi lietuvius nutautinti, neigiamai veikė dorovę, tautos charakterį, užgesino patriotizmo ugnelę. Didysis bedievis kaltino dvasininkiją už tai, kad jos dauguma buvo priešinga „Aušrai“. Jis priešė išvados, kad katalikybė svetima tikyba lietuviams, kardu primesta, o ne žmonių ištikinimu priimta. Kad bažnyčia yra svetimas padaras, liudija, anot lietuvių ateisto, jau pats žodis „bažnyčia“. Per 600 metų katalikybė net lietuviško termino savo įstaigai neįsigijo.“

J. ZAKSAS

vo tos pasekmės. Dabar, kada iševijoje Lietuvos krikščionys atkakliai tapatinamas su tautiškuo tradicija, būtų gera proga pagrįsti šį teiginį istoriškai. Gal iš tikrųjų mūsų protėviams katalikybė buvo žinoma kažkokios „Lietuviškos bažnyčios“ vardu? Abejotina. Tai būtų prieštaravimas vienam svarbiausių katalikybės principų — universalumo principui — ir katalikybės ekspansijos ideologai to, aišku, negalėjo leisti.

Kuo pakeičia objektyvias katalikybės atsiradimo Lietuvoje prielaidas straipsnio autorius? Tai nelengvas klausimas. Atrodo, jis ir pats nelabai gilinosi į šias problemas. Štai iš pradžių J. Girnius teigia, kad „krikščionybė nešė tautoms šviesą“, o kitose pastraipose prieštarauja pats sau: „Krikščionybė Lietuvoje netapo tokia tautiškai kultūrine paskaita, kokia ji buvo anksčiau kitoms tautoms“. O kodėl? Autorius nepaiškina.

Per du pirmuosius šimtmečius bažnyčia Lietuvoje neišleido nė vienos knygos, net maldaknygės. Dėl to autorius kaltina lietuvius, kurie esą „mažai supratę švietimo reikšmę“. Bet ar ne jis pats ką tik teigė, kad „krikščionybė nešė tautoms šviesą“?

Ir dar J. Girnius bando sumenkinti pirmojo Lietuvos ateisto Kazimiero Liščinskio bylą, nors vėliau pripažįsta, kad „nuo „Aušros“ vyko katalikų ir ateistų kova“... O kada toji kova prasidėjo? Matyt, Liščinskio laikais arba anksčiau — kilus Lietuvoje reformacijos sąjūdžiui. Tačiau reformaciją J. Girnius praktiškai visai nutyli. Todėl, išpučiant vienus faktus ir nutylint kitus, daugelis teiginių tarsi pakimba ore. Pavyzdžiui, toks teiginys: „Gilus skilimas išliko 1905 metais Didžiajame Vilniaus seime“. Yra pakankamai istorinės medžiagos, kuri objektyviai atspindi socialinių-politinių jėgų santykių Lietuvoje šio amžiaus pradžioje ir to skilimo priežastis. Į istorijos areną išėjo proletariatas, būrėsi jo avangardas — Lietuvos socialdemokratų partija, prasidėjo revoliucinis pakilimas... Giliam idėjiniam-politiniam skilimui Lietuvoje priežastį iš tikrųjų buvo pakankamai. Bet apie jas autorius vėl nutyli.

Lietuvos klerikalų politinės pretenzijos ryškiai atsiskleidė antrajame ir trečiajame šio amžiaus dešimtmeciuose. Norom nenorom J. Girnius priverstas pripažinti, kad bažnytininkai savo tikslų siekė nesiskaitydami su priemonėmis ir prisidėjo prie fašistinio perversmo 1926 metais. Jis rašo: „Didelė buvo krikščionų demokratų klaida, nesupratę, jog demokratinėje santvarkoje reikia pakancios kantrybės — prisidėti prie 1926 m. gruodžio 17 perversmo, įvedusio vadistinį režimą“. Kaip matome, vadinamoji „švietėjiška“, „tautinė“ katalikybės misija Lietuvoje baigėsi tokiu liūdnu faktu, todėl belieka dar kartą prisiminti katalikybės ekspansijos Lietuvoje priežastis: jos visiškai paneigia tą pozityvų vaidmenį Lietuvos istorijoje, kurį bando proteguoti straipsnio autorius. Taip atsitiko Lietuvoje. O kaip iševijoje? Gal čia katalikybė pagaliau tapo vienijančia jėga, idėjinės traukos centru? Nieko panašaus. Autorius priverstas pripažinti tarpusavio rietenų atmosferą, peraugančią karts nuo karto į atvirus klerikalų ir kitminčių susirėmimus.

V. Liauska
Vilnius, 1987 m. kovo 5 d.

TRUMPAI

● Siemet Lietuvos žemdirbiai pasiryžę iš hektaro gauti: javų — 29–30 centnerių, bulvių — 180–190 centnerių, cukrinių runkelių — 275, daržovių — 160 ir linų pluošto — 4,5 centnerio.

● Statybininkai įsipareigojo pastatyti 1910 tūkst. kvadratinį metrų ploto gyvenamųjų namų, atiduoti naudoti beveik 13 tūkstančių vietų bendrojo lavinimo mokyklų, 3,5 tūkstančio vietų profesinių technikos mokyklų, 840 vietų ligoninių, 4,8 tūkstančio ligonių per pamainą galinčių priimti poliklinikų, 7,1 tūkst. vietų ikimokyklinių vaikų įstaigų.

● Siemet Lietuvoje bus parengta 9 tūkstančiai specialistų su aukštoju ir 16,5 tūkst. su specialiuoju viduriniu išsilavinimu. Dieninėse vidurinėse profesinėse mokyklose bus paruošta 22,8 tūkst. kvalifikuotų darbininkų.

● Lietuvos pramonės gamyba 1987 m. padidės 5 procentais. Darbo našumo padidinimo sąskaita įsipareigota gauti ne mažiau kaip 93 procentus gamybos prieaugio. Bus įdiegta 80 kompleksiskai mechanizuotų ir automatizuotų linijų, 15 lankstčių automatizuotų gamybos vienetų ir technologinių kompleksų, 194 pramoniniai robotai.

● Lietuvos valstybinėje respublikinėje bibliotekoje suruošta Meksikos meno paroda. Fotonuotrau-

kose, reprodukcijose žiūrovai mato actekų, majų ir kitų indėnų kultūrų pėdsakus — monumentaliąsias skulptūras, didžiules piramides su šventyklomis viršuje. Eksponuojami Ch. K. Orosko, D. A. Sikeiro, kitų dailininkų darbai. Didelė parodos dalis skirta Meksikos tapytojui, grafikui, architektui Diegui Riverai.

● Tris su puse mėnesio Vilniaus universitete dėstė Čikagos universiteto bendrosios lingvistikos katedros profesorius Bilas DARDENAS.

● Praėjo 140 metų, kai Birštono mineraliniai vandenys pirmą kartą buvo panaudoti gydymui.

● Grupei Onkologijos mokslinio tyrimo instituto Vilniuje darbuotojų už vežio profilaktikos tyrimus paskirta sąjunginė premija.

● Klaipėdiečiai paminėjo savo pirmojo liaudies kolektyvo — Liaudies operos teatro — trisdešimties metų kūrybinės veiklos sukaktį.

● Panevėžyje šiemet bus įkurtas Kultūros ir poilsio parkas.

● Vilniuje atidaryta meno saviveiklos žymūno Alfredo Staškaus ir kalvių kalvio Vytauto Juručio kalvystės darbų paroda.

● Maskvoje, pačiame jos centre, Arbatos gatvės 31-ajame name, nuspręsta atidaryti lietuvišką parduotuvę. Pirmuosius pirkejus ji pakvies 1987 m. balandį.

ZARASUOSE KIEKVIENO ŠIRDŽIAI BRANGI VIETA

Svečia, keliaujantį į Zarasus, pasitinka du miestą supantys gražuoliai ežerai. Tai Zarasas ir Zarasaitis. Ant vieno jų aukšto kranto ilsisi Tarybų Sąjungos didvyrės M. Melnikaitės palaikai. Čia jos kapas, kurį žiemą vasarą puošia gėlės iš tolimiausių šalies miestų ir miestelių.

Marytė fašistiniai okupantai nužudė Ignalinos rajone. Partizanės palaikai į tėviškę, prie Zaraso, buvo perkelti po karo. 1955 metais skulptorius J. Mikėnas sukūrė didingą Didvyrės bronzinę skulptūrą ant aukšto granitinio postamento, prie kurio nekad neužšalia takas.

Zarasiečiams ši vieta — šventa. Padėti gėlių, pagerbti kraštiečius atminimą ateina jaunavedžiai ir jaunuoliai, pašaukti į tarybinę armiją. Prie kapo užrišami pionierių kaklaraiščiai ir įteikiami komjaunimo bilietai. Nuo paminklo dainorėlių ir šokėjų kolonos traukia į Draugystės salę, į dainų ir šokių šventes. Iš čia po visą plačiąją šalį sklinda turistų, ekskursantų, pabuvojusių Zarasuose, pasakojimų apie drąsiąją lietuvių tautos dukrą.

Gausiai lankomas ir M. Melnikaitės memorialinis muziejus, įkurtas 1969 metais. Tai vienas iš 178 kultūros paminklų, esančių Zarasų rajone. Muziejus supažindina ne tik su Didvyrės gyvenimu ir kova, bet ir su šlovinga garsojo ežerų krašto revoliucine praeitimi, garbingais Vilnis, 1987 m. kovo 5 d.

zarasičių kovų ir darbo tradicijomis, asmenybėmis, kovojusiomis už tarybų valdžią Zarasų apskrityje.

Daug muziejuje įdomios medžiagos sukaupta apie Lietuvos Komunistų partijos pagrindžio veiklą buržuazijos valdymo metais. Nors pagrindininkai ir žiauriai buvo persekiojami, bet revoliuciniereis gretos nuolat didėjo. Gausi Mėlynių šeima sudarė Jakučių kaimo partinės kuopelės branduolį. Seni dokumentai byloja apie Zabičiūnų, Garmokiško kaimų pagrindininkų komunistų veiklą, kuriai vadovavo Jonas Ilgarūbis, Jonas Kavolis, Antanas Skardinskas.

Nepraieisi nesustojęs prie stendo, skirto Zarasų kalėjimo istorijai. Jame kalintos žymios revoliucinio judėjimo Lietuvoje viekėjos Z. Greifenbergerienė, M. Chodosaitė, V. Vyšniauskaitė, R. Geraitė. Ryšį su jomis palaikydavo Zarasų miesto pagrindininkai J. Goldfainas, V. Vainbergerienė, E. Levinas. Pasakojama, kaip pagrindininkės pabėgo iš kalėjimo.

Kruopščiai surinkti dokumentai, nuotraukos atspindi laimingas apskrities darbo žmonių dienas atkuriant Tarybų valdžią Lietuvoje. Vien tik iš Kavolių kaimo pagrindžio išėjo daugiau kaip 20 komunistų ir komjaunuolių, kurie iš karto ėmėsi socialistiškai pertvarkyti gyvenimą.

Muziejus glaudžiai bendra-

Klaipėdos dramos teatro kolektyvas pažymėjo savo veiklos 40-ąsias metines. Ta proga jis pakvietė žiūrovus į V. Krėvės dramos "Skirgaila" premjerą. Spektaklį pastatė Lietuvos TSR valstybinės premijos laureatė A. Ragauskaitė. Pagrindinį Skirgailos vaidmenį sukūrė respublikos liaudies artistas B. Barauskas ir aktorius L. Laucevičius.

Scena iš klaipėdiečių spektaklio — V. Krėvės dramos "Skirgaila".

KLAIPĖDIEČIŲ JAU 200 TŪKSTANČIŲ

Priešpaskutinę praėjusių metų dieną klaipėdiečių mūrininko Gedimino ir lopšelio-darželio auklėtojos Zosės Skunsmoņų šeimoje gimė dukra. Tai antras vaikas jų šeimoje ir kartu dušimtatūkstantis Klaipėdos gyventojas.

ALFONSAS ŽALYS — Klaipėdos miesto vykdomojo komiteto pirmininkas — „Tarybinės Klaipėdos“ korespondentui VYTAUTUI BAJORUI pakomentavo:

— Du šimtai tūkstančių gyventojų yra neeilinis įvykis daugiametėje Klaipėdos istorijoje. Beveik per 700 metų miestas iki karo teišaugo iki 50 tūkstančių gyventojų. 1945 m. sausio mėnesį, išvadavus miestą iš fašistinių grobikų, jame tebuvo likę vos keli gyventojai. Po penkerių metų Klaipėda jau pasiekė prieškarinį lygį, 1959 metais peržengė 100 tūkstančių ribą. Antrajam šimtui tūkstančių prireikė beveik 27 metų.

Klaipėdiečių amžiaus vidurkis maždaug 33 metai. Mieste gyvena 70 tautų atstovai. Lietuviai sudaro 62 procentus miesto gyventojų, rusai — 30, kitų tautybių — 8 procentai. Iš viso mieste dirba 109 tūkstančiai žmonių, moko virš 40 tūkstančių, vaikų lopšelių-darželių lanko 24 tūkstančiai. Aukštąjį išsilavinimą turi daugiau kaip 14 tūkstančių, specialųjį vidurinį — 33 tūkstančiai klaipėdiečių.

Paklaustas apie miesto ateitį iki 2000 metų, ALFONSAS ŽALYS pasakė:

— Pirmiausia dar gims apie 30 tūkstančių „brolukų“ ir „sesučių“. Miestas jau bus baigęs savo „bėgimą“ į pietus ir pirmieji gyvenamieji kvartalai išaugs kairėje Danės pusėje. Didžiausias dabarties rūpestis — kaip pastatyti daugiau butų. Kasmet pasta-

darbiauja su M. Melnikaitės giminėmis, artimaisiais, kovų draugais. Čia pažymimi Didvyrės jubiliejai. Muziejuje kasmet buvoja apie 30-35 tūkstančius žmonių. Lankosi motorlaivio "M. Melnikaitė" iš Jaltos komandos atstovai, svečiai iš Maskvos, Tiumenės, Alma Atos, Minsko ir kitų šalies miestų, kuriuose Didvyrės vardu pavadintos mokyklos ir gatvės.

Rengiamos dailės, foto, liaudies meno ir kitos parodos.

M. Melnikaitės memorialinis muziejus — veiksminga komunistinio, internacionalinio darbo žmonių, jaunimo auklėjimo vieta.

V. Baltakis

toma maždaug po pusantro tūkstančio butų. Tačiau beveik 14 tūkstančių klaipėdiečių dar stovi eilėse butams gauti. Iki šimtmečio pabaigos reikės pastatyti ne mažiau kaip 32 500 butų. Vadinasi, dabartinių tempų nepakanka.

Vaikų meno šventė

Tą vėlyvo rudens sekmadienį prie „Kauno statybos“ tresto kultūros namų linksmi maršai sveikino iš įvairių Lietuvos kampelių suvažiuosius šventės „Žiogeliai meistreliai“ dalyvius ir svečius. O lygiai dvyliką valandą Kalvis stipriu kūjo smūgiu į priekalą paskelbė šventės pradžią.

Meistreliai rodė, ką moka jų darbščios rankos. Dailių šaukštų iš medžio išdrožė Birštono drožėjų studijos „Uosiukas“ nariai. Biržų kultūros namų jaunieji audėjai išaudė visomis vaivorykštės spalvomis žėrinčių tautinių juostų. Čia pat buvo galima išbandyti jaunųjų keramikų iš Akmenės tik ką nulipdytas švilpynes. Įvairiausių suvenyrų padirbo kauniečiai.

Kol meistreliai dirbo, kitoje salėje — Močiutės ir Senelio seklyčioje — skambėjo muzika ir dainos. Čia žiogeliai sukosi rateliuose, žaidė senuosius piemenų žaidimus, minė mįsles, sekė pasakas. Visus sužavėjo moksleivių iš Ignalinos rajono parodyta programa — jaunimo ir vaikų vakaronės Rytų Lietuvos kaime inscenizacija.

Greitai prabėgo diena. O vakare žiogeliai pakvietė visus į šventinį koncertą. Jį surengė etnografiniai vaikų kolektyvai iš Rokiškio, Varėnos ir Kretingos rajonų.

Iš scenos skambėjo gyva liaudies kalba — žiogeliai dainavo ir pasakojo savomis tarmėmis: rokiškėnai — aukštaitiškai, varėniškiai — dzūkaiškai, kretingiečiai — žemaitiškai.

— Kai kas sako, kad mūsų laikais jaunimą žavi tik estrada, tik trunkūs džiazio ritmai. O liaudies menas, girdi, pasenęs, mažai kam reikalingas, — kalbėjo tokio šventės rengimo iniciatorius, žinomas liaudies meno propaguotojas Vaidotas Stulga. — Mes džiaugiamės, kad šiuo metu vaikai ne tik domisi, bet ir patys išmoksta savo tėvų ir senelių dainų bei šokių, perima liaudies meistrų patirtį, mokosi austi, drožti, lipdyti. Labai vertingas šios šventės bruožas ir tas, kad jame dalyvaujantys vaikų etnografiniai ansambliai nekartoja plačiai žinomų kolektyvų repertuarų, o pasirenka kūrinius programoms savame krašte.

Zenonas Mikalauskas

Ne nuo maldų pasidarė šviesu

Jono Brenčiaus nuotraukoje: Eleonora ir Jonas Šiauliai.

Vingiuotas keliukas, atsišakojęs nuo vieškelio, veda į Ramoniškę, į kaimą Akmenės rajono "Raudonosios vėliavos" kolūkio pakraštyje. Aplinkui — miškai, o kur laukymės — sodybos. Senos, šimtamečių medžių apsuptos, smegtelėjusiais pamatais, mažais langais, dailiom tvorom apjuostos. Atrodo, čia išaugotas senojo lietuviško kaimo unikalumas.

Seniai šių sodybų šeiminkai užpūtė žibalinės lempas — trobose televizoriai, skalbimo mašinos, radiojo imtuvai. Vienoje šių sodybų gyvena Eleonora ir Jonas Šiauliai. Trisdešimt dvejus metus jie kartu. Čia Eleonoros gimtinė, čia kadaise dviejų nuosavų hektarų rėželyje namuką susirentė tėvai. Nugyveno čia gražų amžėlį mama, niekur keltis nežada ir Šiauliai: kur rasi tokią ramybę, tylą, tokį gamtos grožį, kaip Ramoniškėje. Visi laukai, visos pamiškės basakojės vaikystės išbraidyti.

Žodis po žodžio Eleonora grįžta į anuos tolimus vaikystės ir jaunystės laikus. Buržuazines santvarkos metais prabėgo tas gražiausias gyvenimo laikas. Tik nebuvo kada gamtos grožiu džiaugtis, nes anksti teko duonos kąsnį užsidirbti visiems trims Deršių vaikams. Tėvas mirė anksti, nespėjęs vaikų piemenavimo baigties sulaukti, o mama, likusi viena su trim vaikais, sunkiai pati dirbo, anksti tarnauti vaikus išleido.

— Kaip šiandien pamenu, išganymo ir laimės laukėme melddamiesi. Meldėsi mama, klaupdavomės šalia jos ir mes. Skaitėme gegužines, birželines maldas, skubėjome į bažnyčią. Prie šventos Marijos altoriaus dažnai klūpėjau — meldama sau šviesių dienų, šviesios ateities, — mena šiandien Eleonora Šiaulienė. — O ką išmeldžiau? Nieko! Ne dievas mums šviesių ir gražų gyvenimą davė — Tarybų valdžia. Gailiuos tu maldai, giesmėms, bažnyčiai atiduotų metų.

Pirmą ateistinę mintį Eleonoros sąmonėje neučia pasėjo mama. Kiekvieną kartą, prisimindama, kaip laidojo vyrą, koneveikdavo kelboną. Žinojo jis, kaip skurdžiai gyvena Keršiai, bet kai mama atskubėjo pas kleboną tartis dėl laidotuvių, šis paprašė 30 litų. Iš kur varguoliams tiek pinigų? Mama ėmė prašyti už mažesnę sumą palaidoti. Tada klebonas metęs: neturi pinigų, pakask be bažnyčios, mirusiajam juk tas pat bus. Žinoma, jeigu žmonių nesigėdiji...

Pasakoja, kaip ją ir vyrą

papiktino "lenciūgelio" raštas, raginantis platinti "šventąjį" žodį, melstis, nes bedievius apstosiančios ligos. Labai apsiriko tie, kurie rašė, tikėdamiesi ją įbauginti ligomis. Šiuose namuose ligonis yra jos vyras Jonas, buvęs pirmasis Gudų apylinkės "Ventos" kolūkio pirmininkas. Daugiau kaip prieš trisdešimt metų sunki liga priklausė jį prie lovos. Valstybė Jonui Šiauliui paskyrė invalidumo pensiją. Ne dievo pagalbos šaukiasi sanarių ligos paūmėjimo atvejais Jonas Šiaulys, o gydytojų. Gydomi ligoninėse, sanatorijose, namuose. Visas ligos valandas, dienas, metus po ranka — knygos, laikraščiai, žurnalai. Labai daug jų perskaitė Jonas, dažniausiai garsiai, kad Eleonora išsėdamasi girdėtų.

Kalbėdamasi su Šiauliais, pastebiu jų šviesų protą, apsiskaitymą, turtingą šiuolaikinio žmogaus žodyną. Namuose jie kaupia ir retesnę nuotrauką, ir įdomesnę laikraščio iškarpa, ir žurnalus.

Tris dešimtmečius Jonas Šiaulys nesveikuoja, o štai Eleonora nuo pat kolūkio susikūrimo iki pensijos dirbo "Raudonosios vėliavos" kolūkyje. Po darbo apibėgdavo savo gyvulius ir dar į saviveiklininkų repeticijas suspėdavo.

— Visą gyvenimą mylėjau dainą. Ar buvo liūdna, ar smagu, vis dainavau. Daina padėjo gyventi, vargelį vargti, džiaugsmu dalytis. Daug sunkumų mudu su Jonu patyrėme, daug neramumų pokario klasių kovos metais iškentėme, — kalba Eleonora.

— Argi galėjome tikėtis ir įsivaizduoti tada, kad toks šviesus, ramus gyvenimas ateis, kad tokiu rūpinimusi būsim apgaubti. Ir šviesu mums ne nuo maldų — nuo knygų, nuo tarybinio gyvenimo tikrovės, — į pokalbį įsiterpia Jonas Šiaulys.

Ir pasakoja apie tai, kad savo gyvenimo prasmę jie regi ne danguje, o Žemėje, vaikuose. Ne poterių, ne maldos mokė Šiauliai sunų ir dukrą, o žmoniškumo, tiesos, gerumo, tos doros, kurios laikosi patys.

Šiaulių neslegia neišsvengiama žmogaus nebūtis. Kolūkio partinio komiteto sekretorei E. Babenskienei jiedu iš anksto parašė laišką: palaidokite mus be bažnyčios. Ne, ne apie mirtį šiandien mąsto šešiasdešimtmetė Eleonora ir penkeriais metais už ją vyresnis Jonas. Apie gyvenimą. Šviesių ir turtingą, savo rankom sukurtą.

Julija Sejaviciene

Diriguoja Algis Žiūraitis

Jau 23-ąjį kartą surengtas meno festivalis "Rusų žiema", kuriame paprastai dalyvauja garsūs Maskvos, Leningrado, sąjunginių respublikų menininkai. Šiuose renginiuose žiūrovai plojo ir "Lietuvos" ansambliui, Lietuvos kameriniam orkestrui, solistams V. Noreikai, E. Kaniavai, V. Daunorui, kitiems Nemuno krašto atstovams.

Tradicija tapo, kad festivalis pradedamas TSRS Didžiajame teatre. Ir dar viena tradicija — šiam įvykiui teatras skiria vis naują savo premjerą. Neseniai įvykęs festivalis prasidėjo P. Čaikovskio opera "Mazepa". Spektaklio muzikinis vadovas ir vyriausiasis dirigentas — šalies sostinėje dirbantis lietuvių menininkas, RTFSR liaudies artistas Algis Žiūraitis.

Kuriant tokią monumentalią operą, sunku pervertinti orkestro vaidmenį, ir A. Žiūraitis, pasitelkęs savo meistriskumą, patirtį, sugebėjo giliai suvokti P. Čaikovskio muziką, tapo vienu pagrindinių spektaklio režisieriaus pagalbininkų. Įdomu, kad šįkart kaip operos scenos režisierius debiutavo žymus kino menininkas Sergejus Bondarčukas. Prityręs masinių scenų organizatorius, gilių psichologinių charakterių kūrėjas — toks S. Bondarčukas pasirodė ir operoje.

Neseniai A. Žiūraitis buvo dar vienos Didžiojo teatro premjeros dalyvis. Jis dirigavo Ž. Masnė operai "Verteris". Beje, šis spektaklis — irgi režisūrinis debiutas. Jį pastatė žymi tarybinė dainininkė Jelena Obrazcova, atlikusi operoje ir pagrindinį vaidmenį.

Nikiforas Syčkinas

Vilnius. — Operos solistui, Lietuvos TSR nusipelnusiam artistui Vladui Česui sukako 70 metų. Sukakčiai Lietuvos TSR valstybinis akademinis operos ir baletų teatras paskyrė Dž. Pučinio operą "Bohema". Šios operos prejerijoje 1951 m. V. Česas pirmą kartą atliko Rudolfo vaidmenį, kurį solistas ypač mėgo.

St. Petersburg, Fl.

Visi jau žino, kad sanpetersburgiečių klubas 1986 metų balandžio 1 d. sudegė. Sudegė ne tik pastatas, bet ir visas inventorius. Kadangi klubo tvėrėjai klubą pirkę skolintais pinigais ir niekas tada nepagalvojo, kad taip gali atsitikti, nuo gaisro pastatą apdraudė nedidele suma. Pastatui atstatyti pakako, vidui įrengti visą išdą ištuštinti nenorėjom, bijojom likti be pinigų ir nenorėjom įlįsti į skolą. Todėl klubo valdyba išsiuntinėjo daugiau kaip šimtą laiškų, prašančių aukų. Žmonės suprato reikalą bei svarbą ir aukos pradėjo ateiti.

Atremontavę namą ir viduje susitvarkę, klubą atidarėm praeitų metų spalio mėnesį. Tenka pasidžiaugti, klubas taip gražiai atrodo, kaip niekad anksčiau. Visa tam daug darbo ir rūpėsčio įdėjo klubo prezidentas Stasys Kuzmickas ir Valerija Kuzmickienė, direktijos narys Feliksas ir Elena

Cicero žinios

Poros savaičių bėgyje Ciceroje mirė šie lietuviai:

— Vasario 7 d. mirė Estelle R. Lucas, 75 m. a. Liūdi penkios dukros ir jų šeimos. Palaidota Kazimierinėse kapinėse.

— Vasario 9 d. mirė Dorothy De Petro, 80 m. a. Liūdi duktė, sūnus ir jų šeimos, taipgi sesuo ir brolis. Palaidota vasario 12 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Vasario 10 d. mirė Stella Dudsonis, 86 m. a. Liūdi duktė, sūnus ir jų šeimos. Palaidota vasario 16 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Vasario 12 d. mirė Vincent Balsis, 78 m. a. Liūdi žmona, du sūnūs, jų šeimos, dvi seserys. Palaidotas vasario 14 dieną Kazimierinėse kapinėse.

Suskambės vestuvių varpai

Vietinėje spaudoje teko pastebėti, kad spalio mėnesį susituoks ciceriečiai Sheryl Balsitis su Gary Budzik. Abu gerai žinomi mūsų kolonijoje. Linkiu sėkmingų su-tuoktvių ir laimingo vedybinio gyvenimo.

John Feiza

Habalos. Didelis jiems ačiū.

Dabar klube viskas nauja: šildymas, vėsinimas, pečiai, šaldytuvai, kėdės, stalai, užuolaidos. Lėkštes irgi nupirko naujas Don Kuzmickas, sūnus Kuzmickų. Pianina nusipirko choras. Pranas Mockapetris nupiešė penkis paveikslus, Jonas Greš padarė garbės lentą.

Buvo likę dar senos grindys. Manėm, kad jos išsiplaus. Bet pasirodė jog negalima išplauti iššlipavimui. Nutarėm, jog reikia naujų ir tas kaštavo \$3,000. Juozas ir Elena Dobrow davė \$1,000 taip, kad nereikėjo imti iš išdo, kitką pridėjom iš surinktų aukų sumos išdo nepalietę.

Didelis ačiū visiems už aukas, kai kurių vardai jau yra tilpę spaudoje. Ačiū visiems prisidėjusiems vienkiai bei kitokiu darbu.

Dabar kas šeštadienį jau rengiame pietus. Sausio 10 d. renginyje turėjom svečią net iš Tarybų Lietuvos — inžinierių iš Vilniaus Romą Ramanauską. Jis čia svečiuojasi pas tetą M. Akelaitienę. Taipgi turėjome iš Tallahassee buvusią Dainos Mylėtojų choro mokytoją Adelę Pakalniškienę, iš Chicagos Petrą Burnaitį. Renginyje daug susirinkę vietinių, kurie visada atsilanko.

Tenka apgailestauti, kad tą dieną neturėjome meninės programos. Buvo susirgęs klubo prezidentas Stasys Kuzmickas, kuriam reikėjo atgulti net ligoninėn. Taipgi buvo susirgusi choro mokytoja Elena Janulytė.

Sausio 17-tos dienos renginyje buvo jau kitaip. Kuzmickas ir Janulytė buvo jau pasveikę. Smagu buvo juos matyti vėl aktyvius. Turėjome meninę programą, kurią kaip paprastai esti, atliko Dainos Mylėtojų choras ir jiems šį kartą tikrai gerai pavyko.

Baigiant tenka tarti didelis ačiū dainininkams, šeiminkams už skanius pietus, žinių pranešėjai. Prašau visų kas šeštadienį lankytis klubo renginiuose. Bus linksmesnis pensininko gyvenimas. Klubo adresas: 314 South 15 Ave. Telefonas 822-9877.

Iki pasimatymo šeštadienį.

Julija

Vilnius, 1987 m. kovo 5 d.

MIRĖ IR PALAIDOTAS VYTO YUDEN

Mus pasiekė liūdna žinia, kad, po trumpos ligos, vasario 19 dieną mirė Vyto Yuden — Vytautas Juzentavičius. Vasario 21 d. liksi palaidotas Mountain Home, Ark.

Paliko nuliūdime mylimą žmoną Minnie, dukrą Anna Mae ir jos šeimą, taipgi sesutę Bernice Vaitkienę ir jos vyrą Juozą bei kitus gimines ir draugus.

Apie laidotuves teks vėliau plačiau parašyti. **Vilniūtė**

NESVEIKUOJA NELLIE CERE

Pastaruoju laiku pradėjo nesveikuoti čikagiečiams plačiai žinoma Nellie Cere, prieš apie dvidešimt metų persikėlusį gyventi į Hot Springs, Ark. Ji gyvena viena. Netoli jos gyvena dukters Minnie Yuden dukra Sharon Bammert, kuri kasdien vykdamą darbą ar iš darbo staptelėja pas močiutę paslaugyti. Ryšium su jos žento Vidi Yuden mirtimi Nellie dar labiau sunegalavo.

Daug kas atsimename, kai Nellie Cere gyveno Čikagoje, kaip aktyviai ji reikšdavosi tarp pažangių lietuvių. Nebūdavo didesnio parengimo bei pikniko, kad ji nebūtų dalyvavusi, priklausė North Sides lietuvių organizacijoms.

Netrukus Nellie minės savo 88-ąsias gimimo metines. Linkiu jai ilgiausių metų ir nepasiduoti sveikatos sunegalavimams. **J. U.**

WALTER IR VIRGINIA WROBEL ISVYKO POILSIUI

Vasario 14 d. Virginia ir Walter Wrobel išvyko poilsui į Naująją Zelandiją. Jie vyksta South Pacific ekskursija. Pakelyje žadėjo sustoti keliose salose. Į namus grįš kovo 12 dieną.

Linkime mieloms Wrobel sėkmingos kelionės ir gero poilsio, taipgi grįžti į namus sveikiems ir prisisėmusiems naujos energijos. **Vilniūtė**

PASKUTINIS PRIMINIMAS VAJININKAMS

Jau buvo minėta spaudoje, kad "Vilnies" vėjus naujiems skaitytojams gauti ir užsibaigusis numeratams atnaujinti baigsis vasario 28 d. Tačiau norime priminti, kad tų vajininkų pasiūstas mokestis už prenumeratą turi pasiekti "Vilnies" raštinę ne vėliau vasario 28 d. Kurie pasieks vėliau, nebū priskaityti prie vėjus sąrašo.

Prašome nesivėluoti su pasiuntimu, jei norite, kad jūsų punktai padidėtų. **Adm.**

PAIESKO GIMINIŲ

Marija Griecienė, gimusi Boston, Mass., dabar gyvenanti šiaulių rajone, Papilės apylinkėje, Latvalių kaime, ieško savo giminių, kurių adresas buvo:

Mykolas Klabis (duktė Ona),
39 Perry Ave.,
Staughton, Mass.

taipgi:
Anthon Klabas (sūnus Robertas)
51 Torrey St.,
Dorchester, Mass. 21

Minėti gimines ar kas apie juos žinote, prašomi pranešti Marijai Griecienei.

Vilnis, 1987 m. kovo 5 d.

METAI BE KILNIOS IR SVIESIOS MENININKĖS E. BOGDEN

Estelle Bogden

Kovo 12 dieną sukaks metai, kai sustojo plakusi jautrioji širdis brangios visuomenininkės, šaunios dainininkės, menininkės Estelle Bogden-Trijonytės. Negirdime jos gražaus ir švelnaus balso. Sueigose pasigendame jos. Draugų laidotuvėse negirdime jos giesmių atsisveikinant ir pagerbiant mirusius. "Vilnies" bendrovė neteko šaunios direktijos pirmininkės. Pasiligojusios senesnio amžiaus veikėjos pasigenda nuolatinės lankytojos. Taipgi L.K. ir M. klubas Milda neteko šaunios pirmininkės.

Trumpai suglaudus, jos pasigenda ne tik vyras Vincas, sūnus ir jo šeima, bet ir visos pažangių lietuvių judėjimas. Ji buvo mūsų judėjimo pažiba ir nepavadojama asmenybė.

Telieka pasakyti, kad pažangus judėjimas jaučia didelį nuostolį netekęs jos. Jos atminimui pagerbti, minčikime juos atliktus didelius darbus, dažnai aplankykime jos kapą ir sudėkime pažadus, kad atliksime nors dalį tų darbų, kurių ji nesuspėjo atlikti. **Vyšnutė**

BEVEIK METAI BE JULIJOS URMONIENĖS

Rodos, dar taip neseniai miela draugė Julija Urmonienė-Jokubaitytė buvo su mumis ir veikė pažangos labui, o kovo 9 d. sukaks metai, kai ji mus apleido visiems laikams. "Vilnies" direkcija ir visos pažangus judėjimas jaučia tą didelį nuostolį — jos netekimą.

Tik tiek smagu, kad jos vienturtė dukra ir jos šeima suprato tuos kilnius jos troškimus ir siekius ir įvertina tėvų pamėgtą ir pasirinktą idėją, kartu brangina jų skaitytą ir remtą laikraštį "Vilnis". Dukra Virginia Wrobel ir jos šeima pagerbimui rūšios motinos atminimo įteikė "Vilniai" \$50 paramos.

Velionė Julija veikė įvairiose organizacijose, dažnai rašė iš veiklos į laikraštį, matėme ir jos gražius aprašymus apie draugų - draugių veiklą.

Julija gyvendama atliko tai, ką turi atlikti sąmoningas ir pilnai apsisvietęs žmogus. Norint pagerbti jos atminimą, turime tęsti tą darbą, kurio ji jau negalės atlikti. Aplankykime jos kapą Lietuvių Tautinėse kapinėse ir sudėkime pažadus, kad kiek jėgos leis dirbsime įgyvendinimui jos kilnios idėjos, kad ateinančios kartos nežinotų apie karus, kad žmonija būtų išgelbėta nuo branduolinio sunaikinimo. Lai jai, užmigusiai neatbundamu miegu, būna ramu ilsėtis. **Užušilių Julija**

Aplankykite Lietuvą

Šiomet "Vilnies" administracija ir vėl organizuoja laikraščio skaitytojų tris turistines grupes vykti pasisvečiuoti Lietuvoje. Kaip paprastai esti, "Vilnies" turistinės grupės Lietuvoje pabuvoja dešimt dienų. Šiomet irgi tiek pabuvos ir, be to, dar grupės globos "Tėviškės" draugija, dažnai turistams leidžianti nuvykti ir į savo tėviškes.

PIRMA GRUPĖ iš Čikagos išskris gegužės 11 dieną, New Yorke staptels porai valandų ir išskris į Belgradą. Čia gegužės 12-tos dienos naktį pernaktuos ir kitos dienos rytą išskris į Maskvą. Čia vėl pernaktuos ir gegužės 14 d. rytą išskris į Vilnių. Lietuvoje pabuvos 10 dienų ir gegužės 24 d. išskris į namučius vėl per Maskvą, Belgradą, New Yorką. Čikagoje atsiras gegužės 25 d. (pirmadienį) po pietų.

Ši kelionė su visu turistų užlaikymu ir išlaidomis, susijusiomis su grupės išvykomis iš Vilniaus, kaštuos į abi puses iš Čikagos \$1,765.00, iš New Yorko \$1,715.00.

ANTRA GRUPĖ iš Čikagos išskris liepos 13 d., New Yorke staptels porai valandų ir išskris į Belgradą. Čia liepos 14-tos dienos naktį pernaktuos ir kitos dienos rytą išskris į Maskvą. Čia vėl pernaktuos ir liepos 16 d. rytą išskris į Vilnių. Lietuvoje pabuvos 10 dienų ir liepos 26 d. išskris į namučius vėl per Maskvą, Belgradą, New Yorką. Čikagoje atsiras liepos 27 d. (pirmadienį) po pietų.

Ši kelionė su visu turistų užlaikymu ir išlaidomis, susijusiomis su grupės išvykomis iš Vilniaus, kaštuos į abi puses iš Čikagos \$1,860.00, iš New Yorko \$1,810.00.

TREČIA GRUPĖ iš Čikagos išskris rugpjūčio 17 d., New Yorke staptels porai valandų ir išskris į Belgradą. Čia rugpjūčio 18-tos dienos naktį pernaktuos ir kitos dienos rytą išskris į Maskvą. Čia vėl pernaktuos ir rugpjūčio 20 d. išskris į Vilnių. Lietuvoje pabuvos 10 dienų ir rugpjūčio 30 d. išskris į namučius vėl per Maskvą, Belgradą, New Yorką. Čikagoje atsiras rugpjūčio 31 d. (pirmadienį) po pietų.

Ši kelionė su visu išlaikymu ir išlaidomis, susijusiomis su grupės išvykomis iš Vilniaus bei turais, kaštuos į abi puses iš Čikagos \$1,765.00, iš New Yorko \$1,715.00.

Visoms trims grupėms bus iš Vilniaus išvykos į Kauną, Panevėžį, Palangą ir pagal pasirinkimą į Druskininkus, Rumiškes ir Trakus.

Norintys kuria nors grupe vykti, skubėkite užsiregistruoti, nes grupėse vietų skaičius ribotas. Pirmoji grupė netgi jau sukomplektuota. Jeigu tik kas nors atsakytų, tik tada šioje grupėje vieta atsirastų.

Taipgi tenka pažymėti, kad pageidaujantys viešbučiuose gyventi po vieną, prie minėtų kelionės kainų turi pridėti po \$200.

Dėl daugiau informacijų ir registracijos reikalu kreipkitės:

"Vilnies" Administracija
3116 S. Halsted St.
Chicago, Ill. 60608
Telefonas: 1 (312) 842-7325

P.S. Prašome, šią žinią praneškite savo giminiams, draugams bei pažįstamiems.

"VILNIES" ADMINISTRACIJA

KULTŪRIEČIŲ ŽINIAI

Mielos Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narės, prašome įsidėmėti, kad mūsų poastoginis susirinkimas įvyks kovo mėn. 17 d. 12 val. "Vilnies" salėje. Šiame susirinkime bus tinkamai atžymėta Tartaputinė Moters diena. Atitinkamą tai dienai kalbą pasakys sekretorė J. Marazienė.

Po programos ir draugijos reikalų aptarimo, turėsime šaunų pasivašininimą. Prašome visas nares laiku atsilankyti į šį svarbų susirinkimą. **ALMKD valdyba**

GRĮZO Į T. LIETUVĄ

Vilniaus gyventoja Regina Tau-ginienė buvo atvykusi pas gimines į Chicago. Laike savo viešnagės net porą kartų lankėsi "Vilnies" įstaigoje ir talkininkavo išsiunčiant laikraštį. Viešnia taipgi dalyvavo rusų suruoštame koncerte, kurio programą pildė atvykę iš Tarybų Sąjungos artistai.

Iš pokalbio sužinojau, kad ji lankėsi Ariznos ir Wisconsin valstijose, taipgi eilėje įdomių vietovių. Palydint ją į aerodromą va-

sario 15 d., ji sakėsi patenkinta viešnagė, bet taipgi priminė, kad išsiūgusi savo artimųjų ir draugų gyvenančių Vilniuje.

Smagu buvo padraugauti su miela Regina. Linkiu sėkmingai sugrįžti į namus. **A. Vaitkienė**

LINKEJIMAI IS KANADOS

Gavome laiškutį nuo Jono Vilkelio ir jame \$25 piniginę perlaidą. Iš jų sumokėjome už laikraščio prenumeratą ir likusius pinigus paskyrėme paramai. Jonas prašo pasveikinti visus vilniečius ir čikagiečius, nes jis nemažai jų pažįsta.

Tarp kitko Jonas rašo, jog kai jis atvykdavo pas savo velionį brolių Petrą Vilkelį, tai jis visuo-met atveždavo jį pasimatyti su vilniečiais. Jo brolis Petras mirė nuo širdies smūgio 1986 m. rugpjūčio 30 d. Velionis paliko liūdesyje žmoną Helen, dvi dukras, sūnų ir jų šeimą, brolių Joną Kanadoje, sesutę ir tris brolius T. Lietuvoje.

Raiškiamo Jonui gilią užuojautą ir dėkojame už paramą bei gražų atsiliepinimą apie mūsų laikraštį.

Vilniūtė

Mirę lietuviai

— Vasario 6 d. mirę Jonas Paltarokas, 92 m. a. Gimę Lietuvoje. JAV-se išgyveno 38 metus. Liūdi dvi dukros ir jų šeimos. Palaidotas vasario 12 dieną Kazimierinėse kapinėse.

— Vasario 6 d. mirę Irena Plechavičienė, 90 m. a. Liūdi dukterė, du sūnūs ir jų šeimos. Į JAV atvyko po II Pasaulinio karo. Palaidota vasario 9 d. Cleveland, Ohio.

— Vasario 7 d. mirę Stanley Povilaitis, 66 m. a. Gimę Lietuvoje. Į JAV atvyko po Antrojo Pasaulinio karo. Liūdi žmona ir kiti giminės. Palaidotas vasario 10 dieną Kazimierinėse kapinėse.

— Vasario 8 d. mirę Bronė Di-

kinienė, 85 m. a. Gimę Lietuvoje. JAV-se išgyveno 37 metus. Liūdi dukterė, trys sūnūs ir jų šeimos; dvi seserys ir jų šeimos Kanadoje. Palaidota vasario 11 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Vasario 8 d. mirę Leonas Kizlauskas, 84 m. a. Gimę Lietuvoje. Vilkaviškio rajone, Kybeikių kaime. Liūdi žmona, dukterė ir jos šeima. Palaidotas vasario 10 dieną Kazimierinėse kapinėse.

— Vasario 9 d. mirę Jurgis Eskis, 84 m. a. Gimę Lietuvoje, Tauragės rajone, Dapiškių kaime. JAV išgyveno 36 metus. Liūdi sūnus ir šeima. Palaidotas vasario 14 dieną Bethania kapinėse.

— Vasario 11 d. mirę Anna Berzanskis, sulaukusi senatvės. Liūdi

duktė, sūnus ir jų šeimos. Palaidota vasario 13 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Vasario 13 dieną mirę Petras Stakė, 80 m. a. Gimę Lietuvoje, Panevėžio rajone, Miežiškių kaime.

JAV-se išgyveno 37 metus. Liūdi žmona, dvi dukros ir jų šeimos, Lietuvoje brolis ir jo šeima. Palaidotas vasario 18 d. Kazimierinėse kapinėse.

GAISRAS BRIDGEPORTE

Vasario 16 d. rytą nežinomi piktadariai uždegę trijų aukštų namą 3301 So. Morgan Ave. Gaisre žuvo

Joseph Rucinski, 50 m. a. Visi butai sudegę, gyventojai liko be pastogės. Policija ir gaisrininkai mano, kad namas buvo tiksliai padegtas. Ieško padegėjų.

Pastaruoju laiku šioje kolonijoje nemažai gaisrų pasitaiko. A.

Liūdnos mirties metinės JULIJA URMONIENĖ

Kovo 9 d. sukanka metai nuo to neapsakomai skaudaus įvykio mūsų šeimoje, kai negailėstinga mirtis užgesino šviesaus gyvenimo liepsnelę mylimos ir brangios mamytės, uošvės ir močiutės Julijos Urmonienės. Yra įprasta sakyti ir guostis, kad laikas užgydo širdies žaizdas bei skausmus, bet taip nėra, mes tai asmeniškai patyrėme po mylimosios netekimo.

Praslinkę metai be brangios motinos ir močiutės ne tik nesumazino skausmo, bet dar daugiau įskaudino mūsų širdis.

Zinome, kad ašaros ir dejonės jos negrąžins, bet atėjus skaudžioms metinėms, norisi pasiskųsti jos ir mūsų draugams, kad mes liūdimė be jos, ir jos atminimui norime paremti tą šviesią mintį, kurią ji taip aukštai vertino ir dėl kurios tiek daug sielojosi bei dirbo.

Jos atminimui pagerbti įteikiame "Vilniai" \$50 paramos. Zinome, kad šiame laikraštyje ji dažnai bendradarbiavo ir aukštai jį vertino.

Mūsų brangios motinos, uošvės ir močiutės kilnus atminimas mus lydės iki mūsų širdys plaks.

Liūdinti dukra VIRGINIA, žentas WALTER WROBEL ir šeima

DETROIT, MICHIGAN

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Mikas Detroitietis [Mikas Masys]

Mirė 1973 metų kovo 7 dieną

Jau 11 metų kai mūsų mylimiausias atsiskyrė nuo mūsų visiems laikams. Kiekvieną dieną jo ilgimės ir mintyse kartojame šiuos žodžius:

"Gyvenimą užbaigėi ir užmerkei akis,
Amžinu miegu ramiai užmigai,
Nustojo tau plakusi pailsusi širdis,
Savo mylimą dukrą Stefaniją
Ir žmoną Teofilę liūdėt palikai . . ."

Brangusis, ilsėkis ramiai savo nameliuose Woodlawn kapinių įsenyje. Mes Tave nuolat lankysime, liūdėsime ir niekad nepamiršime.

Liūdinti žmona TEOFILĖ
Liūdinti dukra STEFANIJA

DETROIT, MICHIGAN

MIRUS SERVIT J. GUGAS

1987 m. sausio 10 d.

Reiškiame nuoširdžią užuojautą velionio žmonai Ruth, dukrai Patricia Bloodworth, žentui George, anūkėms Lisa ir Kym, giminėms čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje bei draugams ir kitiems artimiesiems.

Amerikos pažangių lietuvių visuomenė, ypač Lietuvių Darbininkų Susivienijimas (LDS), neįteko žymaus darbuotojo, liūdimė drauge su visais.

JULIA DRUŽAS,
VICTOR KAVOLIŪNAS
Norwood, Mass.

MOUNTAIN HOME, ARK.

MIRUS VIDY YUDEN

(1987 m. vasario 19 d.)

Reiškiame gilią užuojautą velionio žmonai Minnie, dukrai Anna Mae Di Salvo, žentui Vince ir jų šeimai, seseriai Bernice Vaitkus ir jos vyrui Juozui, uošvei Nellie Cere, podukrai Sharon, kitiems artimiesiems ir draugams.

JESSIE VESELY, DENISE ir MITCH
KOZEL ir sūnus DARRYL

MOUNTAIN HOME, ARK.

MIRUS VIDY YUDEN

(1987 m. vasario 19 d.)

Reiškiame gilią užuojautą velionio žmonai Minnie, dukrai Anna Mae Di Salvo, žentui Vince ir jų šeimai, seseriai Bernice Vaitkus ir jos vyrui Juozui, uošvei Nellie Cere, podukrai Sharon, kitiems artimiesiems ir draugams.

JULIUS ir MARY URBIKAI

Liūdna mirties sukaktis

PRANAS VASILIAUSKAS (WASSEL)

(MIRĖ 1965 METŲ KOVO 12 DIENĄ)

Kovo 12 d. sustojo plakusi Prano Vasiliausko jautrioji širdis. Mūsų mylimasis atsiskyrė iš mūsų tarpo visiems laikams. Mes jo liūdimė ir nepamiršime, nežiūrint kiek metų praslinks.

Velionis buvo gimęs Lietuvoje, Varnių mieste. Šeimoje buvo penki broliai, dabar visi jie jau mirę.

Lai Jam būna ramu ilsėtis Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Nuliūdę liekame:

žmona MARCELLA VASILIAUSKIENĖ,
podukra FRANCES ir vyras EDWARD JORDAN,
brolių vaikai Amerikoje ir Lietuvoje.